

Strokovna polenta izmenjava 2009 – MALTA (Mater dei Hospital)

Pred izmenjavo:

Potrebni je bilo veliko poti preden se je vsa stvar zares sploh začela. Od izvidov sem potrebovala: potrdilo in laboratorijski izvid po cepljenju proti hepatitisu B, brise za MRSA (naredijo na ZZVS), titre za rubella (ZZVS), in Mantoux test (Inštitut za pulmologijo Maribor). Priporočeno cepljenje za Malto je proti hepatitisu A (po prvo dozo je potrebno iti vsaj 14 dni pred odhodom). Ker je Malta v Evropski uniji, viza ni potrebna. Ko sem dobila rezultate vseh testov, je bilo potrebno stvari poslati skupaj s podatki leta na Malto (imajo tudi posebni obrazec, ki ga izpolni tvoj osebni zdravnik, da si zdrav in sposoben delati v bolnišnici kar se tiče zdravja). Vse stvari so Maltežani pravočasno poslali, tudi letter of acceptance.

Dobili smo veliko navodil glede oblačenja v bolnišnici (ne smeš imet kavbojk, odprtih čevljev, pri moških so zaželeni kravate, ne smeš imeti kratkega krila, majic z dekoltejem, obvezno imej zraven bel plašč...). Ko sem prišla prvi dan v bolnišnico, sem ugotovila, da so vsi zdravniki v civilnih oblekah, nihče ne nosi belega plašča ali belih hlač. Ženske so bile oblečene normalno (krila, obleke, kapri hlače, japonke, sandali,..). Moški pa so bili v dolgih hlačah in srajcah s kratkimi rokavi. Razkorak med pričakovanim in dejanskim stanjem je bil kar presenetljivo velik.

Poslali so kar nekaj mejlov z informacijami, na spletni strani malteškega društva študentov medicine je tudi dovolj informacij. Za kakršnakoli vprašanja so nam bili vedno na voljo.

Letalsko karto sem naročila preko interneta (stala je 300 evrov). Letela sem direktno iz Dunaja na Malto (imajo samo eno letališče). Let pa traja dobri dve uri. Iz letala lahko občuduješ med drugim tudi Sicilijo in vulkan Etno.

Za elektriko potrebuješ posebni adapter (imajo vtičnico s tremi luknjami).

Prihod v državo:

Predem sem prišla na Malto, nisem vedela kdo je moja kontaktna oseba. Pome je prišel Maltežan Simon (to pa je tudi edini podatek, saj je bil samo "pick up person", nisem dobila njegove telefonske, e-pošte). Odpeljal me je do bolnišnice Mater dei Hospital, mi iz avta pokazal, kje je vhod, nato mimo "restavracije", kjer naj bi imela kosilo, ter me odložil pred vrati stanovanja (vse to je zelo blizu, do bolnišnice je bilo okoli 10 min hoje do stanovanja). Kontaktna oseba mi žal ni pokazala, kje je kakšna trgovina, tako, da sem pač sama morala raziskati okolico. V bližini je bil supermarket. Prve tri dni nisem imela zagotovljenega nobenega obroka (ker sem prispela 31.7., praksa pa se je začela 1.8., kar pa je bil vikend). Na splošno so trgovinice precej drage. Bolj se splača iti po nakupih (predvsem za živila, čistila) v velike trgovine (npr. Tower v Sliemi, ali Lidl (ki ga na Malti imenujejo "Theldl"). Sadje in zelenjavo je najbolje kupiti pri prodajalcih s tovornjaki (vsaj 2x na teden so bili 2 min od našega stanovanja).

Zaradi prašičje gripe smo 3 dni morali ostati doma, predem smo lahko začeli z delom v bolnišnici. Tako smo imeli dovolj časa nekoliko spoznati okolico. V nedeljo (prvi smo začeli z delom v torek) so nas Maltežani peljali v bolnišnico Mater dei. Pokazali kantino (kjer si moraš hrano kupiti, sama nisem nikoli jedla tam, ker je vse zelo nezdravo, ocvrto, večinoma fast food), knjižnico, sobo z računalniki...

Praksa:

Bolnišnica je stara 2 leti, je ogromna, zelo lepa. Dolžina bolnišnice je 1,2 km, ima različne nivoje (vsaj 4 nadstropja). Je trajalo kar nekaj časa, da se privadiš, ker se uslužbenci ne vejo za vse oddelke, kje so.

Bila sem na pediatriji. Moj mentor je bil zelo prijazen, z mano je govoril v angleščini (večina ljudi na Malti govori angleško, eni bolje, drugi slabše). Trudil se je, da bi cim več stvari videla, poslal me je na otroško onkologijo, otroško kirurgijo, ambulante (tam sem preživela večino svojega časa). Začenjala sem ob 8.00, končala pa okoli 12h. Mentorja sem prvi dan morala poiskati sama, sem pa dobila podatek, kje bi naj bil (seveda pa ga ni bilo tam). Večino časa sem poslušala in opazovala, pravega praktičnega dela ni bilo. V ambulanti je bila običajno velika gneča. Na oddelkih (Disneyland/splošni, Fairyland/kirurški bolniki, Rainbowland/onkološki bolniki) je bilo izredno malo bolnikov, s katerimi nisem imela stika, saj je mentor menil, da so kronični in da ni kaj zanimivega za videt. En dan sem preživela na onkološkem oddelku, kjer sem videla nekaj posegov. Spoznala sem njihovo organizacijo za pomoč otrokom z rakom Putino carre (zbirajo denar za oddelek, kupili so stanovanja v Londonu za starše, ko gredo z otroci v Anglijo na terapije, televizorje in igre za otroke za oddelek...). Oddelek mi je bil zelo všeč, otroci se tam zelo dobro počutijo, tudi osebje je bilo odlično.

Preden so v ambulanto sprejeli novega bolnika, so mi povedali podatke in anamnezo. V ambulanti so zdravniki z bolniki večinoma govorili malteško, potem pa mi razložili stvari v angleščini. Videla sem kar nekaj redkih in zanimivih boleznih (družinska mediteranska vročica, nevroblastom, tuberoskleroza, osteogenesis imperfecta,..).

Pričakovala sem več praktičnega dela, vendar se mi vseeno zdi, da sem odnesla ogromno novega znanja (npr. pristop k bolniku, staršem,...). Bila sem tudi v kirurški ambulanti, kjer sem srečala ogromno bolnikov s kilami, s težavami po obrezovanju (večina dečkov je obrezanih),...

Nastanitev:

Ko sem vstopila v stanovanje (bilo je v pritličju), sem doživela neljubo presenečenje. Stanovanje je bilo v zelo slabem stanju. V vejo sobo sta dva dni pred mano prispeli dve Ukrajinki, tako da je zame ostala majhna soba velikosti 4m². Vse je imelo vonj po plesni, bilo je prašno in umazano. Vtičnice so izgledale precej nevarne (niso bile pritrjene na steno). Soba je bila zadušljiva, ko sem poskušala odpreti okno, je zunaj se bolj smrdelo, ker so bile naokrog same hiše in vlažen beton. Kopalnica je bila vsa zarjavela, zavesa pri tušu je bila rjava od umazanije (nekoč je bila bela). Kuhinja je bila kar na hodniku. Skratka, katastrofa. Poklicala sem neota in ostali dve kontaktni osebi. Najprej sploh niso hoteli slišati za zamenjavo stanovanja. Težava je bila namreč v tem (to sem izvedela kasneje), da so julijski študenti podaljšali svoje počitnice, zato ostale sobe niso bile proste. Tako sem eno noč preživela tam. Okoli dveh zjutraj sem dobila obisk. Cimri sta odšli na poslovilno zabavo julijskih študentov, tako sem bila sama doma. Naenkrat sem zaslišala neke žuželke. Prišli so ščurki, veliki okoli 3 do 4cm. Pokončala sem jih z japonko (poskušala najprej s sprejem proti žuželkam-ne deluje). Naslednji dan sem se selila v novo stanovanje, oddaljeno le 5 min, vendar kljub temu neprimerljivo bolje. Vse je bilo dokaj novo, na oknih so bile mreže, imeli smo balkon, pa čudovit razgled. Vseeno je bilo nekaj dela s čiščenjem. Julijski študenti so pustili v stanovanju veliko hrane, ki se je zaradi vročine seveda pokvarila. V stanovanju je bila moja nova cimra Rusinja Lena, ki je že veselo čistila, ko sem prispela. Celo popoldne sva čistili. Stanovanje je imelo 3 sobe (2 dvoposteljni in eno

enoposteljno), dve kopalnici, pralni stroj, kuhinjo s hladilnikom in hladilnimi predali, štedilnik na plin in plinsko pečico. Kupiti je bilo potrebno čistila.

Z zagotovljenim obrokom nisem bila preveč zadovoljna. Dobili smo za vsak dan en bon (samo čez teden) z datumom za samo eno "restavracijo". Bon je imel vrednost 2,5 evra, če si naročil stvar, ki je stala več, si moral doplačati. Za bon si lahko vzel tudi pijačo (kar sem velikokrat storila in sla raje domov kuhat). V restavraciji si za bon dobil kos pice, mini calzone, solato (doplačilo 2 evra), foccacio (nekakšen kruh z nadevom). V glavnem je bilo vse fast food. Pravega kosila niso imeli. Jedla bi lahko tudi v kantini v bolnici, kjer je bila cena za kosilo okoli 4 evre, vendar je tudi tam hrana podobna. Na splošno je na Malti prehrana zelo slaba. Človek bi pričakoval mediteranski zdrav način življenja, morske jedi. Kar pa dejansko srečaš, je fast food na vsakem koraku. Prej najdeš Mc Donalds ali Burger king kot pa restavracijo z morskno hrano. Če pa že naročiš npr. školjke, dobiš zraven "pommes frites". Zelo veliko domačinov je predebelih, predvsem so zaskrbljujoči otroci. Redko katera mati kuha doma, večinoma hodijo jest ven. Tipična malteška družina preživi večer ob obali v kafiču s hitro prehrano. To velja za centralni del. Na jugu je malo drugače, tam se še vedno kdo ukvarja z ribolovom in živijo bolj zdravo (npr. v Marsaxloxxu je velika izbira morske hrane, priporočam obisk v nedeljo zjutraj, ko lahko človek doživi posebno vzdušje na tržnici, ki že spominja na arabski svet, na tržnici najde vse, od spominkov, do rib, moren, hobotnic, začimb, oblačil, nakita,...).

Družabni program:

Maltežani so imeli pripravljen program. Za nas so pripravili internacionalni večer s hrano (ne pozabit nest nekaj slovenskega, npr. pršut, potica, žganci), s pijačo (to je bilo na plaži). Skupaj smo odšli na festo (versko praznovanje) v Mosto, na Gozo (tam nismo videli kaj dosti, saj je bil naš čas precej omejen, se splača bolj it v manjši skupinici zjutraj in za cel dan), Vitoriosso (eno od Treh mest), v Ta Qali na festival piva, v Valetto (na festival vina-zelo fajn; vstopnica je kozarec vina, s katerim lahko poskusiš več kot 20 malteških vin),... V glavnem je bila organizacija v redu. Težava je bila le, da so velikokrat spremenili uro, kdaj se dobimo kakšne 3 ure pred tem in je nato vedno vladala zmeda katera informacija je pravilna (v vsakem stanovanju si je vsaj en študent kupil malteško sim kartico, večinoma pri GOMobile, ker je cenejši; in samo tem so Maltežani pošiljali sms-je). Veliko je bilo čakanja na ljudi in neizkoriščenega časa. So se pa organizatorji precej potrudili s programom in nam pokazali košček Malte po svoje. Sčasoma so se med študenti ustvarile skupinice. Nekateri so preživljali svoje noči v Parcievillu (party center), drugi so raziskovali Malto.

Vtis Malte: vrata med Evropo in Afriko

Dežela kot taka, me je fascinirala. Čeprav je v Evropski uniji, je to prag v Afriko. Ogromno je črncev (beguncev), od različnih ljudi slišiš različne zgodbe, predvsem žalostne. To je bil »ne-turistični vtis«, ki sem ga čisto po slučaju dobila od prebivalcev, ki niso Maltežani, ampak priseljeni (npr. iz Srbije in Češke). Ti so mi pokazali običajnim turistom skrito plat Malte (izkoriščanje črnske delovne sile, ravnanje z begunci na ladjah,...). V bolnišnici sem srečala 5 dni staro punčko, ki se je rodila črnki na ladji. Mati je bila brez vsega, s seboj je imela le denarnico. Ni znala besedice malteško ali angleško, zato je imela s seboj prevajalca (na katere se nikoli ne moreš zanesti). Kasneje sem izvedela, da je bila deklica rojena na 15m dolgi ladji s 180 ljudmi. Ženska je med porodom stala, ker ni bilo prostora, da bi se ulegla.

Begunci predstavljajo na Malti velik in do zdaj še nerešen problem. Domačini se do njih vedejo precej rasistično in zaničljivo.

Po drugi strani je naravni del, ki je bolj redko poseljen kot center, izredno lep. Malta skriva veliko biserov: azurno okno (Gozo), modra jama (Blue grotto-Malta), Peter's pool, Dingli cliffs,... Ogromno templjev, med najveličastnejšimi je zagotovo Hypogeum (zanj se je potrebno naročiti kakšna 2-3 tedne vnaprej; je pod Unescovo zaščito in sprjme dnevno le 100 obiskovalcev), ki je pod zemljo. Vredni oglada so še Tarxien, Mnajdra, Hagar Qim in Gigantija (Gozo). Valetta je čudovito mesto, vendar običajno zelo polno in živahno. Če se odpraviš v Mdino (nekdanjo prestolnico; mdina=tiho mesto), doživiš popolnoma drugačno sliko, vse je bolj umirjeno in tiho. V Mdini si lahko ogledaš mogočno katedralo in muzej. V Rabatu so zelo zanimive katakombe in jama pod cerkvijo sv. Pavla, katero je obiskal tudi papež Janez Pavel II. Veliko stvari si lahko ogledaš peš, ker je vse precej blizu, toda vedno moraš imeti zraven veliko vode. Zanimivo je, ko se ob dveh popoldan vse zapre in utihne, siesta. V nedeljo je večina trgovin zaprtih. V avgustu je okoli Marijinega vnebovzvetja nekaj dni prej in potem veliko domačinov na dopustu, tako je veliko trgovin zaprtih.

Domačini so posebna mešanica italijanskih, arabskih in francoskih korenin. Njihov jezik je precej nerazumljiv zaradi arabskih besed, medtem ko lahko zaslediš vmes tudi angleške in italijanske. Po nekaj tednih jih skoraj že razumeš. Mlajše generacije govorijo tekoče angleško, pri starejših pa čutiš včasih nekoliko odpora do angleščine. So zelo prijazni, večinoma. Če se izgubiš, bodo hodili s tabo, do mesta, ki ga iščeš, pa četudi jih boli kolk in hodijo s palico.

Posebna dogodivščina so avtobusi, ki so last voznika (zato ga nikoli ne razjezi, ker te lahko vržejo dol). So relativno poceni (večina voženj stane 0,47 evra). Vozijo po izjemno ozkih ulicah, polnih avtomobilov, peljejo v križišče in potrobijo ostalim, pomahajo in se tako brez smerokazov zmenijo za prednost. Včasih vozijo kar precej vratolomno. Vsak avtobus je unikatni, voznik ga po svoje uredi, zalepi fotografije, podobice,...

Sonce začne pripekati že zelo zgodaj. Avgust je najbolj vroči mesec na Malti. Povprečna temperatura znaša okoli 30°C. Ves čas je prisotna tudi visoka vlažnost, zato je kar soparno. Zato kar paše ko se pelješ s trideset let starim avtobusom in naravno klimo (na stežaj odprta okna), ter upaš, da se ne ustavi, ker potem postane spet peklensko vroče.

Plaže so bile kar v redu, vendar je bilo preveč turistov povsod. Sončne dežnike in ležalnike si je potrebno sposoditi, ob 18h uri pa na večini plaži pridejo in ležalnike odstranijo, ne glede na to kdaj si jih plačal. Na vseh plažah, razen na eni (Paradise bay-resnično!), so bile meduze. Štiri študentke so imele bližnje srečanje (ne pozabi na Kamagel ali kaj podobnega, vedno imej na plaži!).

Ko sem čakala na letališču na letalo za domov, sem videla posnetek družbe Air Malta. Prikazali so kristalno čist avtobus (star trideset let), s samo tremi potniki, zelene pokrajine, čista mesta, čiste plaže z le peščico turistov, krasno mediteransko hrano,... morala sem se malo nasmehnuti.

Saša Kostanjevec